

3. szám.

Január 30-án 1862.

Hatodik évi folyam.

NÖVILÁG.

DI V A T L A P

A MAGYAR HÖLGYEK SZÁMÁRA.

SZERKESZTI

VAJDA JÁNOS.

Szerkesztő szállása : Mészáros-utca 2-dik szám, 2-dik emelet. — Kiadó-hivatal :
Pesten, egyetem-utca 4-dik szám.

Előfizetési föltételek :

Vidékre postan küldve, vagy helyben házhoz hordatva :

Egész évre (azaz : január—december végeig) 6 ft. ujp.
Félévre (azaz : január—junius végeig) 3 ft. „

Tíz példányra egy ingyenpéldány.

Az előfizetési pénzek bérmentett levelekben, ha lehetséges, a régi czim-szelvények beküldésével alólirt kiadó-hivatalba (egyetem-utca 4-ik szám) kéret nek intéztetni.

A Növilág kiadó-hivatala.

NOVEMBER

DIVATLAP A MAGYAR HÖLGYEK SZÁMÁRA.

Előfizetési díj : **Vidékre postán**, vagy **helyben** házhoz hordatva : Egész évre (jan.—dec.) **6 ft.** Félévre (jan.—jun.) **3 ft.** Negyedévre (apr.—jun.) **1 ft. 50 kr.**

HAZAI DIVATTUDÓSÍTÁS.

(Pest, január 25.)

Ambar nyilvános tánczvigalmak hazaszerte nem tartatnak, mégis tekintettel olyan alkalmakra, melyek — estély, családi ünnep, jótékony célú vigalom czége alatt — e farsang tulajdonképi báljait képezendik, tisztünkben állónak tartjuk a tánczmulatságokra való öltözékekről is szólni.

Ezen alkalmaknál a ruhák diszítése fodrokból, az ugynevezett schoppokból, (melynek magyar műszavául tán a dudor volna elfogadható) és a bokrozatból (ruche) készül, csaknem kizárólag, mindemellett, hogy némelyek ezt nemzeti öltözetünk jellemével ellenkezőnek tartják. Tény azonban, hogy ez a legáltalánosabb viselet. Mellőzvéen most ennek vitatását, egy teljes tánczvigalmi öltözék leírását adjuk a következőkben :

A fejékek és koszorúk általánosán párta alakúak, még azok is, melyek strucz tollakból készülnek; ezek a legújabbak közé tartoznak; egy nagyobb szerű rózsza két sűrű de nem hosszú fehér strucz toll között homlok felett a fej elő részére alkalmaztatik, olyképen, hogy a rózsza legfelül a tollak pedig oldalt mindkét részén kissé hátra jutnak; hasonló disz fedti hátul a hajkötést, a haj kü-

lönbféle nyitott modorban minden fonás nélkül viseltetik, mi a hajzatnak igen szép némi fesztelen költői kinézést ad.

A derék földisze három vagy négy újjnyi széles valentieni csipke, fehér vagy fekete, amint az izlés kívánja; kivágott ruháknál a derék felső szélére alkalmaztatik, az ismeretes bert modorban; a derék elejének diszét három csillagalakú ezüst vagy arany gomb képezi, melyek csipke vagy szalag rózsára alkalmazvák; ezek alatt az alap különböző színű, az említett rózsáknál ez alap felül valamivel szélesebb az öv felé pedig hegyes taffota mellnyilas (latz) van, mely szintén csipke, vagy szalag fodorral van szegélyezve; a mell mindkét oldalát sujtásozás diszíti, az újjak ingvállalakuak, melyek a kar nyilását különbféle színű fodrok és csipkéekkel diszítik; hasonlóképen van diszítve a kötény, mely a tulajdon kelméből készül, mint a milyen az egész ruha; a szoknya legaljára alkalmaztatnak a fodrok, schoppok, vagy ruche féle diszítések csipkéekkel felváltva, értetődően, hogy a színek összeállítására öszhangzó legyen.

Kitünő szépségűek ez idén mind az e célra nyomtatott tarlatánok, melyek tetsze-

tős színekben és mustrákban kaphatók; ezenkívül a legfinomabbak a gazé broche ruhák, ezen beszövött virágos kelmék oly annyira könnyűk, légiesek és ritkák, hogy a rajta látható beszövött virágot a levegőben lengni véljük; egyébaránt e czikkekről már első számunkban is bővebben szoltunk.

Báli fejkötők átaljában arany és ezüst csipkéből a legkedveltebbek, különösen magára vonta figyelmünket egy, melynek a kontya fél golyó alakú piros kréppből volt, apró sűrű redőzetű, elől sűrű aranycsipke fodor, hátul egy piros bársony csokor arany himzéssel; e gazdag és mégis egyszerű kinézésű fejkötő nagy tetszésben részesült, noha általánosabbak a hevesi azaz hegyes kontyok.

Házi öltözetekből egy igen csinos ponyola öltönyt mutatunk be: barna gyapjuszövetből, bekes azaz lehajtó gallérral; a derék a szoknyával egybe szabatik, ennél fogva nem simúl egészen a testhez, díszítése elől széles hajtóka, mely sötétebb barna taffetas lyonból készül, erre szép alaprajzu sötétkék zsinórzat gombolók alkalmaztatnak, az újja könyök táján bővebb mint a kéz körül, mind ez képes ez öltöny látásánál legnagyobb meglepetést gerjeszteni.

Ez öltönyhöz igen jól áll az annyira kedvelt hálózott (netz) fejkötő illetőleg fejdísz; ez készül arany ezüst vagy aczélezott spárgából vegyítve egyszínű selyemmel, ezek ismét készülnek horgonyozás által és még szebbek mind az előbbieket, homlok felett alkalmaztatnak geniliából készült virág vagy szalag fodor díszek. Igen, szép újnemű csipkék is léteznek, melyeket díszítésül használnak, ezek színes selyemből és arany vagy ezüst fonállal keresztül szövött csipkék nagyon szép és czélszerű díszítésül szolgálnak mind fejkötőkre fejékekre és különösen báli ruhákra igen ajánlhatjuk. A zsebkendő is egy czikk, mely szerepet játszik a pipere sokféleségei közt; ez most amint mult számunk melléklete egy részét ábrázolja, gömbölyű

kis himzet csipke fodrocskákkal aplicírozva; kiemelendőnek tartjuk azon újféle himzésű gallért és báli zsebkendőt, mely kitűnő azáltal, hogy himzése domborműalakban tulajdonképen, ugylátszik mintha a virágok és levelek csak azon finom batistra oda volnának illesztve úgy, hogy minden virág vagy levél félrésze elváló az alaptól.

Mind ez utóbbi czikkek levél útján is Tüirsch F. fehérnemű kereskedésében kaphatók a hol fehérnemű egész menyasszonyi készletek minden áron megrendelhetők.

Alter Antal divatkereskedésében a legutóbbi napok alatt történt vásárlások arra mutatnak, hogy az „Európa“ szállodában februar 3. az irói segélyegylet javára adandó műestély lesz a jelen farsangi összejövetelek legfényesebbje. Többnyire a világosszínű selyemkelmékből történt e czélra is a választás, mely egyszersmint arra is mutat, hogy ez estélyeken nem lesz táncz, mint némelyek híresztelék, miután arra a két testvérhazában a jelen körülmények közt csak az egy Soprony érzi magát felszabadítottnak.

Ez estély rendezőinek igen ügyes és lekötelező ötlete volt, hogy a teremben a helyek nem lesznek bizonyos ponthoz szabva, nem lesznek külön padok, mint az iskolákban, s külön számozott székek, mint a hangverseny termekben, hanem csak mint egy magán házi teremben, mindenki ül, a hova hajlama és ösmeretsége vonandja, szabadon jár kel, — miáltal az estélyeknek kettős ugmint művészi és társalgási érdeke lesz. Ugy halljuk, hogy miután e kör némileg zárt lesz, a jegyek már rég mohón elkapkodvák, ezt előre tudva, (pedig könnyű lett volna kitalálni) a helyek ára még egyszer annyi is lehetett volna, — hiszen az irók iránti érdek sem lehet kevesebb, mint a horvátok iránt, miután föltehetni, hogy az irók egy része, ha a háládatosságban nem is, de a szegénységben, szenvedésekben aligha felül nem mulja még horvát atyánkfiait is.

K É T M Á R I A.

Irta : Heckenast-Bajza Lenke.

(Folytatás.)

Azután még hosszasan beszéltek e tárgyról, míg végre Szentgyörgyi megérkezett, s a két férfi saját szobáiba távozván a nőket az ebéd idejéig magukra hagyá.

Szentgyörgyiné azonnal fölkeresé növendékét, ki a belső szobák egyikébe vonult.

Midőn Mária belépett, a fiatal leány egyik ablaknál ülve olvasott, s arcza nem bírt többé ama zavart kifejezéssel, de mindamellett igen komoly volt.

Szentgyörgyiné hozzá menve, annak arcját állánál fogva gyöngéden maga felé emelé és szeretetteljesen néze a gyermekded kedves kifejezésü szemek közé.

— Téged megszorított ma valami Mari, szolt az elpiruló leányhoz.

Igen, mondá habozás nélkül a leány, megszorítottak Palotay szavai, mert azok igaztalanok és gyöngédtelenek voltak.

— Mari! mondá meglepetve Szentgyörgyiné, te úgy látszik igen sokat tartasz rajzodra és festészeti tehetségedre, tudod-e gyermekem, hogy azok csak igen gyenge kísérleteknek mondhatók, s hogy Palotaynak ösztönöségeért igen nagy köszönettel tartozol. Vagy inkább ohajtanád, miként ő meggyőződése daczára igaztalan bókokat, s általa nem hitt valótlanságokat állított és mondott volna, miket te elhivén, elbizottá, tehetségedet túl becsülövé lettél volna, holott az igen közepszerű s csak nagy szorgalom és hosszas tanulmány által érhet el valamely határozottabb becset?

A fiatal leány végig hallgatá őt s lassankint mosolygni kezdett. Csalódol édes néném, mondá, ha azt hiszed, hogy én magam miatt neheztelek reá, oh nem! nekem azon szavai fájtak csupán, melyeket te reád mint megrovást ejte.

— Reám? Kérdé élénk meglepetéssel Szentgyörgyiné.

— Igen. Midőn a rajzteremben voltunk, Palotay egyenkint végig néze a festményeket, s bár vonásain láttam, hogy semmi meglepetést vagy tetszést sem érez bensejében, néhány perczig egyetlen szót sem monda,

míg végre az általam másolt „Magdalénához“ vezetém, hol véleményt kértem tőle. — Ő kissé habozott, míg végre ugyan azon véleményt mondá nékem is, melyet később neked hasonlóan előadott.

— És azután?

— Azután nem szolt semmit!

És mi volt az, mely engem mint megrovás illetett volna? kérdé csodálkozva Szentgyörgyiné.

— Midőn ő azon véleményét mondá el, miként kellene nékem tanulmányaimat besoztanom, mint kellene előbb könnyebb rajzok másolatával foglalkoznom, és előkészülni a nehezebbek festésére, holott ő tudja azt, hogy minden teendőmet te határozod meg néném, s dolgaimban mindenkor a te tanácsodat követem. Szentgyörgyiné ritkán szokott hangosan nevetni, de e perczben lelkéből nevetett, s oly elégedettnek érzé magát, s azt is egyszersmind, hogy igen igen nehéz kö esett le szivéről, mely azt néhány óra óta s különösen az utóbbi perczekben nyomta.

Ő, midőn Marival beszélgetése kezdete-kor, attól oly határozott neheztelést hallott Palotay iránt, két dolog miatt ijedt meg. Először : gyámleányát követelőbbnek látta, mint azt valaha távolról is képzelé; másodsor : félt, hogy egészen közönyös embertől nem vette volna az ama szavakat oly fájdalomasan s oly roszt neven. — Most azonban újra kedves gyermekes gyámleányát látta maga előtt, kinek saját hiányai miatt eszébe sem jutott nehezteni, s szive még csak ott vala sérthető, hol abban a gyermeki szeretet tiszta érzelme nyugodott.

— Édes Marim! mondá lelkéből megölelve a bámuló leányt „te igen igen kedves leány vagy!“ s egészen megnyugodva tért öltöző szobájába, hol az ebédhöz reggeli pongyoláját mással cserélte föl.

IV.

Az alkalom, és az örökös együttlét igen hatalmas elősegítője az érzelmek kifejlésének

s midőn a zord téli hónapokat a nyájas tavasz váltá föl, Somvárt egészen más dolgok történtek, mint a miktől Mária a tél elején félni kezdett.

Szentgyörgyi napról napra vadászva, agarászva, lovagolva — a háztól sokat távol tölté idejét, míg a két nő mint azelőtt folytonosan otthon élt s velük Palotay, kit gyakori gyengélkedése sok férfias élvezettől visszatartott. A természettől már gyenge alkattal birva a hosszas táborozás elfárasztá és szenvedővé tevé őt, s mint folytonos halványsága és köhögése mutatá, mellbetegségi hajlammal birt, melyre a somvári erős, hegyi levegő okvetlenül rosszul hatott.

És mindamellettt ott tölté az egész telet, s a tavasz napjaiban sem gondolt a távozásra, mert senki sem gyanítván a levegő rossz és káros hatását, — kérve, esdekelve maraszták őt mindnyájan, midőn olykor hazameneteléről beszélt.

Mint három testvér, vagy mint három remete éltek együtt, a regényes elrejtett vidéken; — hárman, mert a ház negyedik lakóját szenvedélyei, vágyai naponkint tova üzik. Azonban ha oly rövid idő, minő egy tél, valaha igen nagy és fontos változásokat tett egyes család élete- és körülményeiben, úgy bizónnyal a Somváron lefolyt évszak vala az, melynek elmúltával a tavasz ott igen igen nagy változásokat talált. A pompás park újra egész diszében kezdé virulni mint egyébkor a meleg napok alatt; a ház erkélye ismét kellemes ülőhely leve — a fölébe hajló árnyas fák lombozata által; a fülemile közel és távol hallatá bájos énekét, s a távoli hegyeken ismét csilingelt a legelő nyájak csengetyűje, félbe félbe szakitva olykor a pásztor-síp méla egyhangu dalát. A kis gömbölyü üveg-harangos rondella most is legkedvencebb helye volt a háziaknak, s itt tölték együtt vagy egyenként a napnak legnagyobb részét.

Látszólag tehát minden a régi volt, és mégis ki egy év előtt vala itt, annak okvetlenül észre kelle, venni ama kedélyekben történt változást mely különösen a szép az érdekes házi nön vala leginkább látható. A nyugodt, változatlan arcz, halvány-szenvedő és méla kifejezésüvé lett; modora bizonytalan félnék, hangja olvadákony, s az egész alak bár magatartásából sokat veszttve, a nőies-

ség érzés és küzdesnek eleven minta-képe volt.

A kiseded gyermekes leány, félév alatt kifejlett délczeg szüzzé változott, vonásai érettek, szavai meggondolttak, s modora inkább leánydad mint gyermekes vala. És az ifju vendég arczán valamely mondhatatlan báj ömlött el, szemében oly észrevehetően égett az érzés malasztja; vonásait a gyengélkedés és sovárgás kifejezése átlátszó halványnyá tevék, s oly ellenállhatatlanul szép vala, minővé az embert csak a szerelem képes tenni. Többé nem mondá az ifju „én nem szerettem soha, s csak hozzántartozóim által voltam boldog és hazám által boldogtalan“ hanem boldog és boldogtalan vala egyszerre, egy más érzés által, mely gyenge alkattát észrevehetően emészté.

Voltak hetek, hol szobáit napokon át nem hagyta el, s a nőekkel nem, — csupán Szentgyörgyivel találkozott, ki sokkal élénkebb és gondtalanabb volt, minthogy barátja betegségét testi bajnál egyébnek gondolta volna, s ha az ifju ily hosszas elzárkózás után a hölgyek társaságában újra megjelent, tán egyedül Mária volt az, ki halvány arczán a küzdes és szenvedés jeleit észrevette.

S bár hetek, hónapok multak az ifjunak e titkos küzdelmei közben, annak oka még a komoly, gondolkodó Mária előtt is gondosan és mélyen rejtve maradt, és soha egy szó, soha egy tekintet el nem árulá azt, mit az ész ereje és hatalma a kebel mélyében eltemetve tartott.

Május, — vége felé közeledett, a legkellemesebb idő — úgy szólván — elrepült, és napról napra melegebb tikkasztóbbá vált a levegő s kevésbbé árnyékosakká a park széles sétányai. Ekkor valóban szép és kedves hely vala a kiseded rondella, melynek ablakaira árnyékot vetének a lombos hársfák, s ajtaja előtt hűvös forrás közelében alá hajtó szomorú füzek fonták össze leveleiket, s a fürtös lombozat között csak itt ott juthatott be egy vékony nap-sugár, mely nem áraszt-hatva meleget, csak mint csillogó tündérszál tündöklött a morajló forrás habjain.

A hegyekről alásóhajtó szellő, meg-meg ingatá a piros épület harang-csengetyűit, megbókoltatá a fügek ágait, és érthetetlen susogást idézett elő a hársak levelei között, melyeknek lombozatában énekes madár hal-

latva dalát, kimondhatatlan élvezetet szerzett a mulatóház termében lévőeknek, kik az utóbbi időkben igen sokat és igen gyakran ültek itt hallgatagon egymás közelében.

Vannak az életben oly különös dolgok, mik homályosak s miknek létezését csak ösztönből sejtjük. Melyeknek határozott alakuláson önkénytelen érezzük, hogy egészen tőlünk függ, — s még is bár mit áldoznánk azoknak bé nem következéséért; — előre látjuk, sejtjük, sőt biztosan tudjuk, miként el kell, — el fognak azok jöni, s haladásunkban megakadályozni, — minden igyekeztünk daczára, — sem lehet.

Ily helyzetben, ily körülmények között élt hónapok óta Szentgyörgyiné, s ily sejtlem remegteté éjén és napokon át szivét.

Mondtuk, hogy ő egyike vala azon lényeknek, kiknek sok idejük maradt a gondolkozásra, mert helyzetük által kiragadtattak a valódi érzelm-világból.

Ő szerelemmel nem szerethetett, lelkét nem adhatta át eme melegítő, rajongó érzés boldogságának, s míg szíve szunnyadt, esze önkénytelen elmélkedett. Megszokott józanon gondolkozni, s így világosan látni és tisztán itélni tudni, s egyszersmind oly ritka gyakorlottsággal nézni a jövőbe, s felismerni a következéseket, minövel csak hosszas tapasztalat szerzése által — bírhatunk, de ezalatt tökéletesen félreismerte saját magát.

Erősebbnek hitte lelkét mint minö volt valóban; szivét rég temetve vélte, — oly mélyen, hogy az többé föltámadni nem volna képes, s az utolsó pár csendes év alatt érzé, hogy lelke nyugalmát is vissza nyerte, melyet sokáig sokáig kelle nélkülöznie.

És mind ezen hitben csalódott. Pedig egykor azt gondolá : a hit erőt is ad; a hit isten szava, melyet lelkünkbe küld, hogy ne ingadozzunk. — És az utolsó időben látni kezdé, hogy ez nála csak képzelet volt. — Eddig küzdött a sorssal, most saját maga ellen akart küzdeni; s bár érzé, hogy ez nehezebb munka lesz mint az eddigi, nem hagyta végkép elveszni hitét, most ezt két társa a szerelem és remény érzelmével kötve egybe egészen más irányban, de erősebbnek vélte magát mint valaha. Látta napról napra közeledni a veszélyt, tudta, hogy a mely titoknak felét — bár mely körülmény által — már ismerjük, annak másik fele nem sokáig

fog rejtve maradni. De egyszersmind érzé azt is, hogy ő csak a veszély előtt retteg, a veszélyben erős leend, s remélte, hogy annak elmúltával nyugodtságát Isten vissza fogja adni.

A legutóbbi napokban korábban kelve mint egyébkor, pár órát rendesen föl s alá járt a parkban s élvezé a reggel zamatos levegőjét, s beteges nyugtalan lelke majdnem boldogságot talált a természet nagyszerű változatlanságának szemléletében; és szivét közelebb érzé az Urhoz, kinek mindenható“ságát a hajnal perczeiben minden, minden oly magasztosan hirdeté.

Egy napon világosabban állt előtte minden mint bár mikor, s nyugtalan éj után sétája közben lassankint fáradtnak érzé magát és az ismert mulatóhely felé közeledve, annak ajtaja előtt a forrásnál megállt, smélázva nézett a mesterségesen alkotott viz-esés, alázuhogó habjaira. Mint a szünetlenül tajtékzó forrás moraja, oly zugást, kavargást érze ő éjén és napon át keblében, s azért vonzódással szemlélé a forrást, abban saját keblének belsejét vélve látni.

A hegyekről hajnali szél, lengett a völgybe, s a forrás-körüli szomorú füzek aláhajló leveleikkel majdnem egészen befödék a halvány alakot, mely egy fatörzsre dölve fejét elmerülten nyugtatá annak kérgére, nem érezve a kellemetlen hatást, mit finom arczán az dörzsölése által okozott. A mult nap emlékezetes órákkal birt előtte, melyekben a boldogság és boldogtalanság perczei valóban foglalva.

Mint mondtuk : Palotay érzelmeit hónapokon át bár a legnagyobb gonddal titkolá, mindamellert Mária előtt nem maradhatott ez titok, s mint megérta az énekes-madár, a fü, fa és virág egymás szerelmét, ugy érzé mind annak viszhangját saját szivében e nő, mit az ifju titkolni, rejteni akart.

De még minden jó, remélhető volt, mert bár mindkettő érzé saját fájdalmát, egyik sem hitte, hogy a másik előtt az tudva van, s Mária nem vala biztos, de legalább remélte hogy az idő ujra behegeszti a sziveikben támadt sebeket.

Azonban az elmúlt napon a véletlenség egyedül hagyta őket, oly egyedül, miként a nő már hetek óta kerülte, s e magányos együttlét után midön a fiatal Mária a szobába lépett

Palotayt a szokottnál sokkal halványabbnak s nényét rendkívül fölizgatva találta.

Hogy mi történt köztük? azt az ifju leány nem képzelheté, mert sem egyik, sem a másik érzelmeiről távolról sem vala fogalma.

Szentgyörgyiné e nap estéjét egyedül tölté szobáiban rosszulletét adva okul, — s a más nap hajnala az álmatlan éj után ébren, s nemsokára a kertben találta őt.

Midőn sok ideig a forrás szélén állt, végre fölemelé fejét, lassu léptekkel haladt föl a rondella teremébe vezető pár lépcsőn, de az ajtónál bámulva és meglepetve állt meg, s meghatott arczezal nézett a terem belsejébe, hol átellenben a két ablak között pompás világításban magas állványon nagy és gyönyörűen festett kép volt állítva.

Az ablakokon átragyogó nap fényesen emelé ki a pompás festmény világos oldalát, s még egyszer oly csodálatosan nagyszerűvé tévé rajt az alakokat, melyek a szép világítás által mindnyájan élő természetes személyeknek látszottak lenni.

Mária pár perczig mozdulatlanul maradt helyén szemeit merően szegezve a festményre, arczáról eltűnt minden bánat, minden küzdelem, s vonásain meghatottság, elérzékenyülés és tekintetében a legmélyebb érzés, a legvalódibb áhitat vala észrevehető.

A kép széles, magas és tágas kiterjedésű, diszes rázába foglalt festmény vala, s a bibliának egy jól ismert történetét ábrázoló, midőn a zsidó nép Jézus elé vezeté a házasság-törő bűnös asszonyt.

Az előteremben állott Jézus, előtte a lehajtott fejű s betakart arczu nő, míg a háttért a vádoló dühös zsidó nép foglalván el, ujjal mutatának a megtört alakra.

E tárgyat igen gyakran láthatni, a legrégibb s legjobb festők által fölhasználtan, s Mária, ki élteben sokat utazva a legkitünőbb képtárákat ismeré, gyakran találkozott épen e tárgy ábrázolatával.

Azonban bár Rubens s Van-Dyk s a legkitünőbb művészek festményeinél óráig elragadtatva állt, soha ily hatást, soha ily meghatottságot és meglepetést nem érte még kép látásakor.

Közeleblépette kedvesen s érzéssel festett műhöz és Palotay lelkét látta benne. Annak érzelmeit, szerelmét fejezé ki minden alak: a bocsánatot az Ur s a mély megbánást a nő.

Oh! e képen nem csak ama szavak voltak kifejezve, melyek a biblia szerint a Jézus által mondattak: „az vesse reá az első követ, ki egészen büntetlenek érzi magát,“ — hanem egyszersmind a kegyelemnek azon mondata is: „sok megbocsáttatik e nőnek, mert igen nagyon szeretett.“ Sokan állítják, hogy az ember mindig és folytonosan a percz hatalma alatt él! és ez állítás tán soha sem valósulhatandott annyira, mint ama pillanatban, midőn a hónapokon át érzelmei ellen küzdő nő váratlanul a festmény elé lépett. Elragadtatva szemlélte e képet, rögtön föl ismeré abban a festő rejtett eszméjét, álmát és leküzdött vágyait, s feltámadt benne a sziv fékezhetetlen hatalma és egy percz alatt eltűnt előle a sötétség, melyben lelke hónapok óta tévelgett s többé nem hitte bűnnek, — erénynek látta a szerelmet.

Egy pillanat! — s az éveken át erőslelkű nő térdre omlott a kép előtt, fejét kezeibe zárá, s szemeiből könnyek árja omlott, s keblét oly érzés fogá el, mely megismerteté vele saját magát.

E perczben egészen gyenge nő volt, kinek nincs akarata, kinek nincsenek eszméi, csak szive él, s Istennek oly teremtménye, melynek alkotásakor legelőször érzést és szívet adott!

Oh ez igen veszélyes percz vala. Ha most látná őt gyámleánya, ki benne a komoly, meggondolt anyát, s a tökélyes barátné példányképét tisztelé. Vagy férje, ki csak nyugodtan, higgadtnak s szenvedélytelenek ismeré; — vagy Palotay! mi lenne akkor? veszve volna minden; e perczben a lélek és az ész egészen a sziv hatalma alá került.

Azonban nem jött senki.

Az egész környéken csendes volt minden, s olykor-olykor csak a fák ágainak lengése hallott, miket megingatott a szél, s az ajtó előtt a forrás egyhangu morajja zúga; Mária melázását semmi sem zavará.

Végre lelkéből kisirta magát; fölemelkedett s kimerülten lépve egy pamlaghoz testi és lelkileg fáradtan ereszkedett reá.

V.

Ez idő közben Mari is elhagyva szobáit a széles tornácra lépett, honnét le a lépcsőzeten a kertbe akart menni.

Midőn a ház alsó osztályába ért, s a földszinti lakások ablakai előtt haladt egyszerre megnyílt azoknak egyik ajtaja s azon Palotay lépett ki épen a leány elé.

Mintegy hét óra lehetett, s Mari meglepetve nézett Palotayra, ki kilencz-tíz óra előtt máskor soha sem hagyva el szobáját, a háziakkal csak reggeli után — délfelé — szokott összejönni. S ezenkívül szokatlan halvány vala, szemeiben beteges kifejezés tükrözé magát, s hangja, midőn a leányt megszólítá, halk, gyenge és majdnem reszkető volt.

A leány részvétellel nézett reá, mert, bár megszokta gyöngéledőnek látni őt, a betegség — azt hívé — ennyire még soha sem látszott rajta.

Együtt mentek a kertbe, s beszélgetve haladtak az árnyas sétányokon, míg végre Palotay kifáradva egy kő-padra ült, s Mari szomorúan nézte az ifju kimerült arcát.

— Ön ma szokatlanul rosszul érzi magát — mondá, előtte megállva a leány.

— Az egész éjen át nem aludtam s igen kimerült vagyok.

— Istenem, miért nem egészséges minden ember! vagy miért nem egyformán gyenge és beteges, ha az erő, egészség egyenlő osztályrésze volna mindenkinek, akkor kevesebb jutna a jóból és a roszból egyeseknek. Az ifju mélézva, de tán másutt járó eszmékkal néze a beszélő leányra.

— Lássá folytatá az, én soha sem voltam beteg, mióta emlékezni bírok, mindig egyformán víg, jó kedvű, és boldog valék, s néném, ki igen jól tud mindent miért van, azt állítja: ez az egészségből származik; miért nincs ez így mindenkinél, — mily szívesen megosztanám önnel egészségemet.

— Kegyed oly jó, oly végzetetlen kedves, szólt Palotay a gyermekded előadás által meghatva, de én azt még a lehetőség esetében sem tudnám elfogadni.

— Ön? és miért? nem hiszi-e, — hogy én azt szívesen adnám önnek, hogy örömmel áldoznám fel jó kedvemet, boldogságomat, csak hogy önt vígnak, egészségesnek és jó kedvűnek látnám. . . .

Palotay meglepetve vizsgálá e bensőséggel kiejtett szavak alatt Marit, ki gondtalanul ereszkedett a füre közel az ifju lábaihoz, és oly szeretettel, oly részvétellel néze annak

bámuló arczára, minővel csak a legelfogulatlanabb gyermek tekinthet az emberek szemébe.

E szavak s a helyzet, melyben a két alak volt, egy harmadik személy előtt, igen különösnek látszott volna; azonban Olivér ki ismeré a fiatal leány lelkét, bár e szavak csodálkozásra gerjeszték, s a helyzet által kissé zavarba jött a leányt majdnem lábainál látva, azt mindamellett sem találta természetellen és egészen szokatlanak.

— Kegyednek több szüksége van mindarra, viszonzá kis idő után az ifju; — önmég fiatal, félig gyermek, kinek minden élvezetet ad a világban, s ki előtt egy egész boldogságdús élet áll, melyet csak úgy élvezhetünk valódián, ha egészségesek vagyunk, s azért ne akarja megosztani senkivel e drága kincsét.

Mari figyelemmel hallgatott, s kezeit ruháján összetéve néze az ifjura, ki a kőpad hátamegett fekvő vastag fatörzsre támaszkodva oly gyöngéledőnek látszott.

— Lássá, viszonzá kis idő múlva Mari, én tudom e perczen, hogy ön igen gyenge, beteg és kimerült, és mindamellett érzem, hogy igaza van, midőn azt tanácslá, hogy ne ohajtsam egészségemet önnel megosztani; de nem mert nékem van szükségem arra, hanem mert kegyedet isten megfogja gyógyítani az én segélyem nélkül is, — hiszen ön oly jó s oly igazán megérdemli, hogy ismét egészséges s hogy nagyon boldog legyen!

Ha kegyedtől függne, hogy az legyek, viszonzá Palotay a leány kezét érzéssel fogva meg, úgy nem hiányzana e két főszükségből semmim. Azonban, mert azt igazán csak Isten adhatja, kételkedem, hogy abban valaha részesülök.

Kegyed az Urban kételkedik Olivér, kétségbe vonja igazságát és kegyelmét? oh! lássa nem az ő jósága őrizte-e meg önt a csaták veszélye alatt, s nem az ő kegyelméből van-e ön köztünk, kik mindnyájan oly igen nagyon szeretjük.

Az ifju elbocsátá a beszélő kezét; e mondat, s a hang, melylyel azt kiejté, több volt mint pusztá gyermek-érzés, — figyelemmel tekintett a szép kék szemekbe, s megijedt midőn azokból oly szokatlan komoly és érett kifejezés világot felé.

— Ne menjünk tovább? szólt mellözni

akarva a felelet, itt — úgy hiszen — erősebb a hegyről alá jövő szél, s kegyed igen könnyen van öltözve.

Mari oda hagyá helyét, s szóvalánul haladt az ifju mellett. Tapasztalatlan és idegen volt a világi szokásokban, s nem tudott következéseket vonni a dolgok helyzetéből; de egy sejtelem, egy ösztön, mely minden szívből, még a gyermeki fejletlen szívből is él, fájdalmasan és váratlanul ébredt föl lelkében.

Szomorúnak érzé magát, többé nem beszélt semmiről, az ifju pedig örizkedett megszakitani a némaságot, mert félt a félben hagyott tárgyra visszatérni.

— Nénémhez megyek, mondá végre Mari, — s sebesen vissza fordulva, a ház felé sietett.

Palotay pár pillanatig utána nézett, s azután tovább haladt, látta a karcsu, könnyű termet lebegését, utána lengve a selyem fűrtöket, ismerte a ritka bájas augyal arcot, és most a gyermek szívnek tiszta, szent és ártatlan titkát is sejté. . . .

— Mily boldog lehetnék, ha e kedves gyermeket szeretném; gondolá; — de csak egy perczig tartott az eszme, s aztán ujra amaz ábránd-kép, mely éjjel és nappal kíséerte, melynek jelenléte boldogságot és kint okozott neki; állt előtte, s e kép után haladva, lépdelt a jól ismert mulatóház felé.

Midőn a madarak énekét, mely reggeli imaként tölté be a léget; — hallá, ő is megállt, s figyelemmel hallgatá a természet kedves dalnokait. Midőn a forráshoz ért, ő is ama szomorú füz törzséhez lépett, s nézte a zuhogó vizesést, azután pár lépést menve, a rondella lépcsőzetére lépett és végre a terembe, hol Máriát találta még mindig kipi-rultan és kisírt szemmel, de látszólag nyugodtan.

Az ifju zavarodva néze reá. Vonásait égő pirosság önté el, melynek megszűntével is ott maradt arcán kétfelől ama két égő karika, mely a gyengeségnek oly csalhatatlan jele.

— Bocsánat, mondá esdeklő hangon fordulva a nőhez, nem tudtam, hogy itt van kegyed. — Én egy idő óta a parkban sétálva pihenni akarék, s Mari azt mondá, ön még nem hagyta el szobáját!

Mária nyugodtan, szomorú mosolylyal

hallgatá e szavakat. Közeledésre szólítá föl őt, s nyájasan és a legnagyobb bensőséggel nyujtá felé kezét.

— Soha se kerüljük egymást kedves barátom; mondá szomorú hangon a nő; ez csak addig volt szükséges, míg érzelmeinket titkolni akartuk saját magunk és egymás előtt. De most, midőn a tegnapi nap véletlensége elárulta az ön szerelmét, s nekem a magamét nem vala eröm titkolni; most jobb, ha tisztába jövén az érzelnek felől, arról komolyan beszélünk, s egymásnak kölcsönösen erőt adunk.

— Miért szaggassuk föl újra a sebeket viszonzá Palotay, miért kínozzuk önmagunkat e tárgyról beszélve; — kegyed bár megmondá nekem, hogy szeret, de elvette tőlem örökre az élet reményét, mert tudtomra adá határozatát!

— Palotay — kegyed azt mondá nekem tegnap, hogy tisztel és szeret s egykor azt állítá, hogy az első érzés nő iránt lehet a szerelem, de nyomban kell azt követni a becsülésnek is, hogy az tartós, hogy tán örökös legyen. És lehetne-e az irántam, ha ön engem csupán szeretne, s ha valóban szeret, nem fájna-e önnek mélyen azon polcz alatt látni engem, hová önnek szerelme helyezett?

— Mária, — igaz, hogy ama szavakat egykor mondám önnek, de az akkor volt, — midőn még nem érezve semmit, — a szerelemben is elvet képzelék fölállithatni, holott most tudom csak, hogy ki szeret, az csupán szeretni és szerettetni akar s azontul nincsen előtte semmi. És végre is, ha önnek csakugyan igaza volna, s hiba lenne az, ha szerelmemet viszonzná; — mondja meg; igazán mélyen érzünk-e akkor, midőn valakit csak érényeiben és nem egyszersmind hibáival is együtt tudunk szeretni? s ha általa üdvözölnünk nem lehet, együtt akarunk vele inkább elkárhozni, mint sem nélküle élni!

E szavak oly szenvedélylyel, oly véghe-tetlen szerelemmel mondattak, miként Mária reszketni érzé szívétes veszni bátorságát ily érzellemmel akarva daczolni. Sokkal inkább szeretett ő is mintsem okoskodás és di-szes mondatokkal tudott volna válaszolni, — és sokkal inkább igazat adott lelkében e szavaknak, minthogy azokat megczáfolni, ereje vagy ügyessége lett volna.

G Ö T H E B Ő L

Mignon.

I.

Kérj hallgatást, ne kérj beszédet,
Mert titkomat kell őrzennem;
Keblem rejtvényeit föltárnám neked,
De nem akarja végzetem.

Az éjszaka derülni kénytelen,
Hajnalsugár elüzi bús homályát;
A szikla keble nyílik, végre nem
Tagadja meg a földtől hűs forrását.

És panaszát kiöntheti barátja
Keblen s nyugalmat lelhet ott mindenki;
De ajkamat szent esküszó bezárja,
S egy Isten csak, más föl nem nyitja senki.

II.

Isméred a hont, hol czitrom virúl,
Sötét lomb közt arany narancs pirúl,

A kék egekről lágy szellő susog,
Magas babér nő s csöndes myrthusok?
Oda! oda! — oh ismered? —
Oda mennék, én kedvesem, veled.

Isméred a házat és oszlopát?
Termek ragyognak, fénylenek szobák,
És márványképei néznek reám :
Mit vétettek neked, szegény leány?
Oda! oda! — oh ismered? —
Oda mennék, védangyalom, veled.

Isméred a hegyet ösvényivel,
Az öszvér ködben fellegútra kel;
Barlangiban a sárkánymagzatok,
A szikla dől, fölötte a habok.
Oda! oda! — oh ismered? —
Oda mennék, oda! atyám veled.

SPÓNER ANDOR.

A HÁZINŐ, ANYA ÉS HONLEÁNY.

Egy új év az emberi életben új szakasz, elég komoly, hogy számításra intsen önmagunkkal. Felgördül a függöny, mely emlékvilágunkat fődé, s mint ködképek vonulnak lelki szemcink előtt el a bájos vagy keserű jelenetek, az öröm vagy ürmelt órák, melyeket a már mult örvényébe sodort. Ilyen perceiben az életnek fogékonyabbak vagyunk, lelki hangulatunk emeltebb, a jó feltételek élénkebben működnek szívünkben, magunkba térünk s gondosan vizsgáljuk lelki kincseinket, szaporodtak, kamatoztak-e s kielégíthetjük-e hitelezőinket, a reánk mért kötelességeket mindenkor s mindenben.

De hogy azt annál biztosabban telessük, ismernünk kell a hitelezőket s követeléseik nagyságát. Ezt tűztem ki magamnak feladatul, ezt kísérem meg vázolni — mily sikerrel, olvasónöim döntsek el.

A férfi hivatása nagy; a nőé szép és magasztos. És mégis hány női ajakról hangzik a keserű panasz: hogy nekik az élet színpadán a második alárendelt szerep jutott, tevékenységök szűk körben működhetik csak. A férfi mindenütt s mindenben előnnyel bír, ő az uralkodó, a nő köteles magát alávetni; a férfi követel, a nő legfeljebb megtagadhat. A férfi erejét feszítheti a legnagyobb

elérésére; — a nő azt aprólékok s csekélységekben gyengítve darabolja szét. Irigységgel tölti el az egyik nő szívét, ha a férfit nézi, ki a haza szent ügyében ernyedetlenül működött s nagy lelke, feláldozása azon polczra emelé, hol hathatósan előmozdíthatja a jót s nagyot. Bámulja a másik a hőst, ki a csatatéren babérokat arat, kinek nevét dicsoítva egy egész nemzet hirdeti. A harmadik élénk vágygyal kíséri a tudóst a tudományok mély tengerébe, hol az buvárkodva a legdrágább gyöngyöket hozza fel, s ki az örök igazság mindég üde forrásából meríthet s munkáival kivívja a halhatatlanságot. De nem mind arany a mi fénylik; az élet ezen közmondása itt is alkalmazható. A dicsoőség pályája, mely a távolból oly ragyogó, oly igézőnek látszik, mily meredek, tövises és fárasztó és vajmi gyakran a kiérdemlett borostyán helyett a félreértés, guny s irigység töviskoronája vérzi és sérti a küzdő férfi homlokát — munkásságának széles terén megterem a burján, a mérges maszlag s előli a nemesebb virágokat. Ha a nő a csatatéren nem is vívhat az emberiség legszentebb jogaiért; a tudományok egén csillagként nem tündökölhet, fényével bevilágítva egy századot — mégis osztályrészüll jut neki a büszkeség, hisz talán szeretett fia, férje, drága rokon, kedves barátja, az

egyik vagy másika a jeleseknek! — vagy ha ez nem is, hát talán azon hazának fia melynek leányául magát magasztos önérzettel nevezheti. A nőnek kiszabott tér kicsiny, korlátolt; de mégis megterem rajta mind az, mi a női szívet boldoggá s megelégedetté teheti. Csendes világa, szentélye a ház a családi kör, küszöbét, hol szeretet és tisztelet örködnek, nem fertőzteti az irigység mérges nyelve, nem hat azon túl a gúny éles nyila. Ha a nő magának világát alkothatá, benne meghonosult, eget teremtett férjének, gyermekeinek, és az ily családi kör szent mint a templom, és ez nem csak a véletlen adománya, hanem a nő érdeme. Itt, és csak itt, a ház körében virulnak minden örömvirágai a női szívnek, a ki itt fel nem találhatja magának boldogságát, hiába vadász az künn a zajos élet tengerén, csalódtatás, kimerülés s keserves kiábrándulás tévedésének bére.

De hogy a nő képes lehessen magának s másoknak eget már itt alant építeni: művelje szívet, lelkét, szellemét. Tanuljon már mint gyermek a szülői háznál áldozatkészséget, szokják korán a lemondásra és önboldogságát találja mások boldogításában. Sajátítsa el mind azt a mit a nő állása megkíván, szerezzon ügyességet a női munkákban s különösen ne hanyagolja el az étészet művét. Talán mosolyog egyike vagy másika olvasónőim közül, hogy a főzésről mint művészetről szölok s gondolja ez a szakácsné dolga — korántsem ízletes étkek, jól rendezett asztal főkellékei a házi kényelemnek? Sok férj szívet hiába ostromolná a nő a legművészibb előadott zongora darabbal, a legjelesebb bravour ária, a szelleműs költemény tompán zúgna fülei előtt el, míg mohón kapna egy jól készült kedvencz étel után. — Az ember szellemi és anyagi szervezete megkívánja, hogy mindkettőre figyelmezzünk, különösen a férfi nagyobb vagy kisebb mértékben nyenez, s a legbiztosabb út szívéhez, gyomrán át vezet; tehát, ha a férfira hatni akarunk kedvezünk s hizelegjünk nyelvének, ezt különösen a nő nemulassa férje irányában; egy rosszul készült étel, mi gyakran szolgált már alkalmat egy kis házi vitára, melynek keserűségét ugyancsak leginkább a nő bánja meg. Ha pedig valaki azt gondolja, hogy ha majd rászorul, főz ő a szakácskönyv után, nagyon csalódik, a könyv nyomán csak az tud ízletes ételt készíteni ki előismeretekkel bír; a szakácskönyv olyan ismerettár (Conversations-Lexikon) forma, melybe néha beletekintünk, ha valamiről értesülni akarunk, — de a ki olvasni nem tud, mi hasznát vehetné — vagy egy szóval: tudni kell előbb a főzés a—b—c—zét.

Anyagi jóllét előmozdítja s fokozza a szellemet is, ez elvitázhatlan tény; és nem jutott-e a nőknek leginkább azon édes feladat az élet kelleiről gondoskodni? rend, esín, béke, kényelem a háziasság ezen istennői, ki honosíthatná meg, ha nem a gondos s szerető nő? A férfi nem ügyel az élet apróbb szükségéire, ritkán teljesíti, köszönet

nélkül fogadja — s mégis nélkülözi. Lelke a magasba szárnyal, ő csak a felhőkbe merülő szikla csucsat nézi — nem látja a virányos völgyet, mely előtte nyílt. — A nő nagysága leginkább a kicsinyben mutatkozik; rendíthetlen buzgalommal egyengeti s szépíti a férfi pályáját — gondos szeretettel hárítja el a töviseket, habár sértik is, szeretete varázserejével s angyali türelmével legyőzi a nagyobb akadályokat is. Nem kér, nem vár hálát, mert csak szíve legszentebb ösztöneit elégíti ki.

De, hogy a nő magasztos hivatását teljesítse, kötelességeinek megfelelőhessen, nem szükséges, hogy épen férjnél legyen — igaz, hogy ön kertünkben illatosabbak, szebbek a virágok, édesb a fűadozás, drágább a díj — de a tevékenységnek nyílik még tere, melyen virágot, gyümölcsöt arathat a leány is; legyen az bár a szülői ház, az agg anya vagy atya kit gyermeki szeretettel ápol — legyenek ifjabb testvérek, kiknél a drága elhunyt anyát pótolnia kell, rokoni kör, a nevelőné szép de sokszor oly nehéz állása — itt és mindenütt az életben női erényeivel használhat, boldogíthat és boldogul.

Sok nő kicsinyli állását, nincs megelégedve, hogy a közügyekre nincs oly befolyással, mint a férfi; szóval, hogy a világ kormányzásában tettelesen részt nem vehet, — álmodozik, küzd valami emancipatióért, beszél női méltóságról, annak jogairól — s hogy valamiképp azt megközelítse, nyargal, szivaroz, vadász!! A nőiség háttárain túl küzd egy üres phantoméért — s elveszti azon tért, melyet az Isten maga a nőnek rendelt, hogy nemesítse a nemzedéket. A nő hathat, de csak mint nő — nőiség által.

Ha a nők nem is bírnak közvetlen befolyással, nincs eldöntő szavok a haza vagy világ ügyeiben, ki merné tagadni, hogy egy nép nagysága és süllyedésének mennyire részesei, vagyis előmozdítói a nők?

A világ nagy bölese Socrates nem hódolt-e egy Aspásia művelt szellemének? Az erényes Lukrétzia halála nem fegyverezte-e fel az ó Róma férfait — gyalázó tettét nem fizette-e meg a büszke Tarquin trónjával? Coriolánt, kit göggye honáruháva tón, kit nem engesztelhetett meg senki, ki Róma elestével akarta boszúlni száműzetését; kibírta a visszatérésre, nem-e anyja az ősz Veturia, neje Volumnia?

„S kit honja, s békeszónokok
Hiába vittanak
Lesúlyedt s hódolt mint fia
A nő könnyük alatt.“

Akkor pedig midőn a római nők már nem valának anyák, nem honleányok, nem voltak többé köztök Cornéliák; midőn a hiuság, fényűzés a nőiséget száműzték s csak aljas szenvedélyek vad hatalma uralgott — Róma hatalmas enyészten enyészett, nagysága romba dőlt. Már egy Arria magasztos példája kellett, hogy férjét megóvja a

becstelen haláltól, s midőn ingadozni látá, ön szívébe mártá előbb a tört s neki nyujtá azt a: „nem fáj Páthus“ szavakkal — míg ő is nejét követé.

De nem csak az ókor, az újabb kor is példát mutat fel hová jut egy nemzet, ha a nők nem hívek hivatásukhoz, ha a tiszta vallásosságot a női jellem legerősebb talpkövéét álérvekkel cserélik fel, ha nőiségeket levetik, erényeikről megfeledkeznek, — megtágnak, feloldatnak a kötelekek, melyek az emberiséget összefűzik, szétbomlik minden, s e nagyszerű erkölcsi súlyedés gyümölcse, a nagy francia forradalom vala.

A nőnek minden kötelességei közt a legszentebb az anyáé s ennek kielégítésére soha sem tehet eleget; Rousseau *Emiljában* mondja: s hol nincsen anya, nincsenek gyermekek, a kötelességek közösek, ha az egyik rész meg nem felel, a másik elhanyagolja azokat.

Az anya oltja a zsenge gyermek szívébe a vallásosság polgári erény s honszeretet magvait, a gondos anyai szeretet melege csalja ki a csirát s növeli a virágot, hogy egyszer gyümölcsözzék. Egy egész nemzedék sorsa, nagysága a nők s anyák kezében van. A mint azt Garaynk oly szépen mondja :

Tenedek kores apákat
Jutott ébreszteni,
Hazádnak tűzhelyéhez
Férjet téríteni, stb.

Az anya nem tesz kötelességének eleget, ha csak egész gondját leányai nevelésére fordítja, ezek ugyan leginkább és legtovább igénylik az erenyedetlen anyai buzgalmat de a fiu-gyermek szívében is az anyának kell az első alapkövet megvetni, ő ébressze benne a kötelesség, becsület érzetet, a hazaszeretet és a nők iránti lovagias tiszteletet — tanulja a fiu már korán anya és nővéreiben a női nemet tisztelni. Ha ezen tisztelet az ifju szívében megfogamzott — ez lelkesíti, hevíti minden nagyra s szépre és bár mily körökbe vezesse később végzete — anya, nővérei, mint az erény eszményképei tűnnek lelke előtt fel s megmentik az aljasodástól.

A lovagiasság a magyar nemzetnek mindég egyik jellemző vonása maradt. A magyar ruházta fel a nőt anyai szép joggal, mint Európa bármely nemzete nem mutathatja fel. De hálálja meg ezt a magyar hölgy, neveljen a hazának buzgó fiakat, lelkes honleányokat, irtsa ki a közönösség bujálkodó gyomát. Művelje lelkét, esztét, szívét, mert csak ezáltal tarthatja fel s növelheti a nő szellemi befolyását. Ha az imádott haza egyszer ismét nagy és dicső leend, hadd mondhassa a magyar hölgy is a halhatatlan költővel :

Szent hazánk!
Megfizettük mind mivel csak
Tartozánk.

Sz. Ch. A.

EGYVELEG.

A rabszolgakereskedés Afrikában. Amerikában a rabszolgakereskedés kérdése újból fölmerült, erélyes vita tárgya, s válság alatt van. Ugylátszik, hogy ott az emberiség jogaiba fog visszahelyeztetni. Annál rosszabbul áll ez ügy a rabszolgakereskedés hazájában, s megszüntetése nehézségekkel áll kapcsolatban. Said pasa kényszerítve lón, hogy a rabszolgák kivitelére a tilalmat hirdesse ki. Tettleg azonban a rabszolgakereskedés soha sem szünt meg, s korábbi terjedelmében üzetik jelenleg is. Ennek vázlatát Vinklernek Alexandriából kelt tudósítása nyomán következőkben közölhetjük : „Said pasa — mondja Vinkler — a ki nagy katonabarát, a katonaság iránti rajongásának nem csak embereket áldozatul hozni, de valódi igaztalanságokat elkövetni, sőt más hatalmasságokkal kötött szerződéseket is megszegni nem irtózik. Bizonyos Schach Achmed itt lakó egyénnek utasításul adta, hogy számára 500 egészséges, erős, és jó testalkatu négert fogjon össze, ő egy emberért 700 egyiptomi piasztert (körülbelül 47 tallér) igérvén fizetni, a négereket katonáknak alkalmazván. Örömmel fogadta Schach Achmed ezen utasítást, nem volt azonban elég erélyes erről hallgatni, és így senki sem vonakodott a jó üzlettől, a rabszolgakereskedők nyiltan kije-

lentsé : hogy a mit Schach Achmednek az egyiptomi kormány érdekében tenni szabad, azt szabad nekik is maguk javáért megtenni. Csakhamar tengerre szállt egy kis hajóraj, mely mint tulajdonosai állíták, elefántesont vásárlás végett száll tengerre. Minden hajónak különös tulajdonosa volt, s ezek oly helyetteseket állítottak a hajók fedezetére, a kik a jól fölfegyverkezett berberekkel az embervadászatra begyakorolva valának. Said pasa utasítása 500 erőtéljes néger megszerzésére a Sudon tartományok lakosságának mindössze 10000 emberébe kerül. Emellett nincs számítva ama kár, melyet a kereskedés szenved ezáltal, mert mindaddig míg az embervadászat tartani fog s még sok éven át ezután, kereskedőknek és buvároknak a fehér Nilusoni utazás lehetséges nem lesz. A fehér Niluson most egyedül azon rablóhajók czirkálnak, melyeknek borzasztó tetteit leírni nem lehet, s ha ezek leírását az ember megkísérli, annak hitelt adni nem mer. Heli Talánál tömegesen szállítatnak partra a rabszolgák, a mi lehetetlen, hogy a Chartumban létező európai consulságok figyelmét elkerülje. Dr. Statterer szóval és írásban ismételve folyamodott ennek meggátlása ellen az ottani helytartóshoz, azonban vagy semmi, vagy kérvénye érdemét mellőző feletet nyert. Szint-

úgy mit sem tesz az ottani kormányzóság alattvalóinak ezen visszaélései ellen. Schach Achmed annyira szemtelen lón, hogy a Said pasa számára szerzett négereket az ismert borzasztó módon nyaknál fogva összekötözöttten Chartumon keresztül nyíltan szállítani vakmerősködött.

Az utat, módot, melyet az embervadászok céljaik elérésére használnak, következőleg írja le Vinkler. Minden a folyóra szálló bárka, gazdagon ellátja magát cserecikkekkel, melyek nagy kékes fehér üveggyöngyökből, vaseszközökből (lándzsa végek, kések, ollók, karddarabok stb.) kis tükrökből, játékszelenczéből, és közönséges gyapot anyagból állanak. Ezekkel némelyek a négerektől aranyat és elefántcsontot becsületes módon cserélnek. Mások elmennek Bagaraba, mely az arabok törzséhez tartozik, és Kordofán túl messze elterjed, s mely tartomány a négerekkel harezban áll, és ott rabszolgákat cserélnek. Ez a kevésbbé borzasztó út és mód a néger rabszolgák szerzésére. Mások ismét, kik csekély értékű cseretárgyukat is megkímélni akarják, saját erejökre háborut kezdenek, mely kevés puskaporba, de sok vérbe kerül, s melyhez borzasztóságra semmi sem hasonló. A rabszolga vadászok született tigris természetű hóhérlegények. A néger elég ravasz ugyan, s a rettegett európai fegyverek ellen nyílt csatába nem bocsátkozik, s most már nem is közelítenek lő távolságra a hajókhoz és a rabszolgakereskedők kénytelenek csalással eljárni. A kíváncsi feketék közelednek, s midőn legkevesbbé gyanítják, megrohantatnak. Ki magát védelmezi, az lelövetik, a többi pedig fogolylyá lesz. A szerencsevadászok koronkint abban lelik kedvöket, hogy haszna vehetetlen öreg férfiaknak és nőknek kezeit elvagdaltják, orrukat, füleiket lemetszik, s midőn a levagdalt részeket nyakukba akasztották, oly utasítással küldik őket haza: mondanák meg testvéreiknek, hogy őrizkedjenek magukat védelmezni, ha azon szerencsében szándékoltnak részesíttetni, hogy Chartumba vitessenek. A mesterfogások másik neme pedig abban áll, hogy a néger vadász revolverrel ellátva, kiszáll a partra, ott elhelyezkedik, s a távolról báméskodó négert meghívja enni. Minthogy ők a vendégjogot szent fízteletben tartják, hasonlót remélve, leteszik fegyveröket, engednek a meghívásnak, s midőn már esznek, alattomban megrohantatnak és elhurczoltatnak. A faluknak éjjen át történt megrohanásától és egyéb szemtelen fogásokról, melyek jövedelmező nemei az embervadászatnak, naponkint hallhatni. Ezenfelül a rablók ezen szegény emberek marháit is elhajtják, s ha azokat értékesíteni nem tudják, csupa negédességből agyonverik.

Ez tehát az oka, s nemis lehet másképp, hogy az ily, s ehez hasonló száz meg száz borzasztóságok által a különben szelid indulatu néger végre tigris lesz. Ők a folyótól a tartomány beljébe vonulnak vissza, a hittérítőket elűzték, s nem tanácsos, hogy becsületes kereskedő, bizonyos kerüle-

tekben, melyekben már rabszolgavadászok megfordultak, megjelenni bátorcodjék. A négerek rájöttek, hogy a kilőtt fegyver nem ér többet egy faütő eszköznél, s hogy ők mérgezett nyilaikkal gyorsabban löhetnek, mint az európaiak fegyvereikkel. Ezen tapasztalat eredménye volt, hogy kevésse elelőtt egy menhely, melybe a rablók által lopott marha volt elrejtve, s mely mellett az európaiak nyugodtan aludtak, éjjel a négerek által megrohantatott. A mérsárlás borzasztó volt. A megrohant európaiak revolvereiknek a nagy sötétség miatt ugyszólván semmi hasznát sem vehették. Ellenben a négerek kései borzasztón működtek. 120 ember maradt a csatatéren, s a megrohantak közül talán egy sem menekülhetett volna hajójára, ha a négerek, a lárma és lövések által megszilajult marhákra kevesebbet gondoltak volna, mint boszujokra. Hajmeresztő hallani azon szállításmódról, melyszerint a négerek, heringmódra összeszorítva szállítatnak az európai hajókon, de nem lehet ez rosszabb még se, mint a szállítás a Niluson hajózó bárkákon. A szerencsétleneknek, kik közül annyi rakatik a bárkára, a mennyi csak fölfér, csak épen annyi helyök van, hogy szorulva guggolhatnak, mint a majmok, sem meg nem mozdulhatnak, sem nem nyújtózkodhatnak, és e kínzást az egész, gyakran hetekig tartó utazás alatt tűrni kénytelenek. Élelmök nyers durrahból (egy neme a török buzának) és vízből áll. Kenyeret nem kapnak. Így guggolnak meztelenül a forró nap által égetve és az éji harmat következtében fázva, dideregve. Sokan megkapják a himlőt, s ezek vagy a partra tétetnek martalékul a vadászoknak, vagy bedobtatnak a Nilusba, hol a krokodilok nem soká hagyják őket szenvedni. Egy fiatal négernő, ugyszólván még gyermek Vinklerhez menekült, s a következőt beszélte el neki: falunk éjjel megrohantatván: atyánk, mivel bennünket védelmezni akart, meglövetett. Midőn mi (anyám egy szopóssal, nővérem és én) a hajóra vitettünk, szopós kis öcsém sírt anyám karján. Egyike ezen emberteleneknek kiragadá őt anyám karjából, s kidobta a vízbe. Midőn erre anyám sirni és lármázni kezdett, kirántott övéből egy pisztolyt, s meglötte anyámat. Egy fiatalabb nőnek kellett mellettünk helyet foglalni. Midőn szülőink gyilkosaitól magunkat bántalmaztatni nem engedtük, tüzes vassal égették talpukat, míg nem engedtünk. Nővérem megőrült, én megszöktem.

Menedék földindulás ellen. A japánok fölfedezték, hogy a földindulás előtt néhány órával a delejtü rövid időre erejét veszti. Ezen tapasztalat folytán egy állást építettek, melyen egy, patkóalaku delejtü áll, s ez alatt egy ércz serleg létezik. Az állás végén mérték van. Ha tehát a földindulás közelg, minthogy ekkor a mágnes erejét veszti, a mérték leesik a serlegre, s ez lárma-jelt ad. Ilyenkor a házat mindenki elhagyja, hogy a földindulás ideje alatt a szabadban tartózkodjék.

ÉLETISKOLA.

„Egy angol író gondolatai“ közt az A. H.-jában olvassuk :

A lovagi korszak előnyei s hátrányaival együtt elmúlt, ránk asszonyokra nézve. A férfiakban nem láthatjuk többé lovagjainkat, kik vért és életet áldoznának érettünk, míg nekünk semmi egyéb dolgunk, mint magas balkonokról lovagjátékokat nézni, s a félig agyonütött győzőket virágokkal megkoszorúzni. Míg másfelől nem vagyunk többé felpiperézett babák sem, takaros játékszerek, kikért vínak és verekednek, kiket nyájasan kényeztetnek, vagy kilöknek az ablakon, amint épen urunk és mesterünknek tetszése hozza. Az élet sokkal egyenlőbbben van köztök és közöttünk felosztva. Mi nem vagyunk sem angyalok sem rabnók, s ők nem hősök sem fél-sátánok. Egymás mellett vándorlunk, férfiak épen úgy mint asszo-

nyok, ugyan azon fáradságos úton, melyen a mindennapi tapasztalás azon igazságot tanúsítja: hogy „becse valaminek épen oly nagy, mint a nyereség, melyet jövedelmez.“ És saját becsünk meghatározása egészen saját kezeinkben fekszik.

Talán semmi időszakban oly kizárólag nem ítéltek az asszonyok saját becsük után, minden költői hizelgés vagy zsarnoki kicsinlés nélkül; a világtörténet egyetlen szakában sem oly egészen egyéni érdemei szerint ítélve és tisztelve. S mi oly kevésre becsülnénk magunkat, hogy ezt igazságtalannak találhatnánk? Nem akarnánk-e inkább elfoglalni állásunkat, bármi sok nehézséggel járjon is, s többet követelni magunktól mint a világ bár mikor kívánt — mely épen e nehézségek által nem annál tiszteletre méltóbb-e?

IRODALMI UJDONSÁGOK.

Ifjúsági könyvtár V. Népisme. Irta Almási Tihamér. (Pesten, 1862. Engel és Mandello tulajdona.) A legjobb források után kidolgozva, öt könyvomatú képpel. — Az ifjúsági irodalom is azon szakmák egyike, melyek fontosságának öntudatára még most kezdünk ébredezni. Eddig a valamirevaló talentum kicsinyelte e tért, s azért nagyobb részben csak avatlan kezek általi compilatiók jelentek meg. Veterán koszorúsunk Fáy példája azonban e téren üdvösen kezd hatni. A jelen könyvecskeben egy szép irányú fiatal írónk szorgalommal s gondnal összeállított szerkezményét vesszük, mely előadása kellemességénél fogva hölgyek számára is ajánlható olvasmányul. Tartalma mind az öt világrész népeinek ösmertetésére kiterjed. Hanem árát? — a kiadó urak most sem tudatták velünk.

Időszaki vezérfonal. Az egyetemes történelemhez iskolai és magánhasználatra. Irta Vámosy Mihály. A pesti ref. gymnasiumban a történelem és magyar nyelv tanára. — E lajstrom, egyéb tudományos haszna mellett, mint a világtörténet recapitulációja, az emlékező és egybevető tehetség nagy elősegülésére szolgál. Ára 1 ft 50 kr. Nagy nyolczadrétben 221 lapon túl még az európai uralkodó házak származéktábláját is hozza. Szintén Engel és Mandello sajátja. Ilyen becses kiadványokat — a közönség érdekében — mindig szívesen fogunk ajánlani.

NEMZETI SZINHÁZ.

Januar 16. Szép Ilon. Mosonyi dalmúve.

Januar 17. A didergő. Francia vigjáték, írta Debersay Ágoston fordította Huszár Imre. — A Scribe iskolabeli azon fajtájú francia vigjátékok egyike, melyek nem annyira komikus és eredeti alakok, mint inkább érdekesen sűrűen bonyolított szövevényük által hatnak, s nem annyira nevettetnek, mint a kíváncsiságot ingerlik. Miután tehát főérdeke a mesében rejlik, annak elmondása által nem akarjuk megfosztani az olvasót az előadás főingerétől. Színhelye egy német kisherczegi udvar, hősnője a braunschweigi herczegnő, ki politikai házasságok által kis tartományát királysággá akarná növelni, azonban a szív keresztül jár minden számításán. Magának a szinpadai előadásnak hőse pedig Egressy, a ki egy szellemdús ügyes eselszövőt mesterileg ad. A nők közt Prielle tündököl, mint rendesen mindig a finomabb s magasb társalgási vigjátékokban.

Januar 18. Dinorah. Nevezetes, hogy nem egészen telt ház előtt adatott. Egyszer mindenkorra föl kell azt is jegyeznünk, hogy e dalműben van Ellingernek legjobb szerepe, melyben legtűrhetőbben, szinte élvezhetőleg énekel, és olyan jól játszik, hogy alig ösmerhetni rá. Általában most, a szerződtetések lenni vagy nem lenni kérdéses napjaiban, ismételjük, hogy ő nem annyira a szerföltött kellemes, mint inkább az igen hasznos tagok közé tartozik, ki soha nem gyöngékedik, és ki a

kényesebb dalműélvezőket is hamarabb ki — békíteni, ha berekedhetlen, nem annyira emberföltötti, mint emberalatti mesés hangerejével nem akarná minden alkalommal Byzanczot megremegtetni.

Januar 19. Álarczos bál, melyben a jótekonny ezél nemcsak a szorongásig, de a leszakadásig megtöltötte a termet, úgy, hogy az 11 óra tájban több helyen beszakadt. A sorsjátéknál kihuzott első szám — a jelentőségteljes 48 volt, mire roppant éljenzés következett. Bizony már azt hittük, hogy végkép elfeledtük az éljenzést, pedig ma se tudjuk, hogy ugyan mitől is ijedtünk meg úgy?

Januar 20. Az utolsó levél. Harmadszor igen szép számú közönség előtt.

Januar 21. Hunyady László. Hollósy L.-né ma ismét a női kellem és elegancia felülmulhatlan eszményképe volt.

Januar 22. A didergő. Francia vigj.

Januar 23. Don Pasquale. Vig opera 3 felv. Zenéje Donizettitől. — „Homér apó is alszik néha, — és az örökszép „Luczia“ halhatlan szerzője is irt jámbor operát, már t. i. ezt a mait, melynél sok kedvesebbet vehetett volna elő az igazgatóság. Érdekessége azonban nem hiányzott: Institoris Kálmán fiatal bariton énekes lépett benne először színpadra, s mint ilyen meglepő bátorsággal mozgott szerepében, s a közönséget sokszoros őszinte tapsra ragadta. Hangja inkább kellemes, mint erős. A nézőhely tömve volt.

Januar 24. Tinódi. Er. népsz. Szigligetitől.

Januar 25. Fortunio dala. Operette Offenbachtól először. — Robert és Bertrán Ballet. — „Fortunio dala“ csakugyan legjobb szövegű operette az eddig látott Offenbachfélék közt, s ránk nézve különösen az okból érdekes, mert Bog-nár Vilmának alkalmat nyújtott, hogy az eddig sejtettnél is nagyobb tehetségét határozottan kitüntesse. Még azokat is meglepte, elragadta, kik nagy reményeket tápláltak iránta eddig is. Valóságos fourort idézett elő, minőt Hegedűsné s Tessaire óta e szakmában senki sem. — A ballet most is könyhullatásig megkaczagtatta a teljes számú közönséget. Milyen kár volna, ha a több oldalú Tóth Somát elvesztenők, pedig most minden tagot féltenuink kell, kivévén, a kik nem hasznosak.

Januar 26. Egy esésze thea. Igen jeles vigj. 1 felv. Fortunio dala operette. — Mindkét darab igen is finom csemege a vasárnapi közönség azon részének, melynek néztpontja emelkedett ugyan, de inkább csak fizikai értelemben.

Januar 27. Az utolsó levél. Fr. vigj.

Januar 28. Bánkbán. Erkelről.

P E S T I H I R E K.

— Az akademiapalotájának terve, a nemzeti színháznál folyamatban levő szerződtetések, a budai népszínház ügye — vannak napi-

renden az ujdonsági rovatokban. Hibás részint kora vagy kései értesülések; felületes felfogás, tárgyismeretlenség, szakavatlanság, elhírtelenkedés, meggondolatlanság, részrehajló pajtáskodás és több efféle burjánkint szaporodó tényezők a minden lébe kanálkodó ujdondászat hitelét meglehetősen leapasztják, s ha már mai nap bármi kis tárgyban, s bármi világos igazságot akar elmondani a lapíró, egész nagy czikket kell írnia, hogy elhitethesse, miszerint ezuttal komolyan beszél, s csakugyan igazat akar mondani. Mennyi ellenvélemény, kárhóztató ítélet nyilvánult az akademia elnök választása ellen Stüler tervét illetőleg. Most a pályázó tervek rajza megjelent (kapható 2 ftért) s már most nemcsak a tanulmányozott műtész, de bármely ép izlésű laicus egyszerre fölkiált: ugyan mit lármáztak a lapok hiszen az világos, hogy itt Stüler terve legjobb s lehetlen mást választani! Node ez nem első eset, hogy a magyar lapirodalom a képző művészeti tárgyokban oly primitív felfogást árul el. Volt már példa, hogy híres íróink a fazekast nagy szobrásznak nézték; de gyerünk tovább — a nemzeti színházba. Itt már volna sok megrovandó, mert egy nemzeti színház oly intézet, melyet a világ legnagyobb lángelméje sem volna képes minden kifogás nélkül igazgatni. Ámde innen is mennyi idéetlen vélemény, alaptalan hír, mit egyik ujdondás a másiktól kap el és nagyit, mennyi elfogult, személyes érdekből folyó nézet stb. özönlik szét az ujdondászatba. Egyfelül nagy ellenszenv az opera ellen, holott fővárosunkban csak egy és magyar operának van jövője; más részt nagy zaj, ha egy jó operatagot el akarnak eresztetni. Bignio végett oly zsibaj támadt, minő hajdan a capitoliumi ludak közt, — no és ezért méltán is ha tudnillik Bigniot nem akarta volna az igazgatóság; de már szerződtette is, mikor még folyton ropogtak az ujdondászat kongrénv rakétái. Majd ismét egy drámai tag elboesájtása végett huzzák meg a színház vészharangját, oly drámai tag végett, kit máskor ütöttek vertek, kit legjobb barátjai is csak oly színésznek tartanak, ki nem rosszabb a többinél, a ki „megjárja“ de a kinek távoztával a nemzeti színház műfoka kivált ha jobbat kapnak se fölebb, se alább nem libben, és kinek elboesájtásával, csak a lapirodalom azon örökös és már nagyon helyes követelménye van követve, mely szerint e nemzeti intézethöz új tagokul csak oly reményteljes ifjak szerződtetendők, kikből a közönség nagyot vár, kik még nem megállapodott középrendü színészek, hanem fejletlen bár de tehetség és hivatásteljes kezdők, kik a fővárosi emelkedettebb izlés előtt jelessé képződhetnek. Ilyenül van fölvevé ez idén Szatmáry kit a lapok egyhangulag ajánlottak. A budai népszínházról alább szólottunk. Itt már aztán nem a színészek nem az igazgatók, nem az írók, hanem — fájdalom, egy nagyobb a baj: mert maga a fővárosi közönség a hibás.

— A lapok azon hire, mely szerint Gebhardt akadémikus 15 év óta élvezett 500 frtnyi fizetésből Budenz keletésznek adott volna 300 fttot, — alaptalan. (Sajnáljuk, hogy elég szerencsétlenek vagyunk nem tudni, miért huzza G. F. ur az 500 ft. 15 évóta; mert az olvasó bizonyosan erre is kíváncsi. Mi pedig oly élelmetlen ujságírók vagyunk, hogy valamit koholni, ha tudnánk is, nem akarunk.)

— Hollósy L.-né ez idei hosszabb szabadság idejére a bukaresti színházhoz ígérkezett volna. E szerint a tisztelt művésznő még nem is gondol a pihenésre.

— A „magyar izraelita“ című lap újra kiadását Zsengeri Mór vállalta el, mint gondolni lehet, hazafiságból, miután e lap mult évi octoberig is csak veszteség mellett tartatott fenn.

— A nemzeti kör a budai népszínházban két páholyt bérelt. Ugyanezt hirlik Festetics és Nádasdy grófokról és Vodjaner Albertről. Csak fogná is pártul s rántaná ki a zátonyról a magas főrend ez intézetet, hiszen csak a tavaszig szorul különös gyámolításra, azontul ugy hiszszük, annyira megszedi magát minden évben jó idővel a téli szakra, hogy mint a szorgalmas méhkas, a maga szerzeményéből kitelel. Mert nem áll az, mintha ott a hol van, rossz helyen volna; ellenkezőleg, az év három szakában minden budapesti színháznál legförgalmasabb helye van. Csak még pár hónapi kitartás és gyámolítás! — mert csak gondoljuk el, ha végre mint időtlen mégis megbuknék, nem jobb lett volna-e, ha nem is születik, hogy egygyel kevesebb ok lenne pirulnunk, s a sok ferde között egy való vádat ne adnánk a kárörvendő „Augsburgi“ néni szájára . . . Valóban ha így történnék, majd valahányszor egy hasznos közintézmény volna alakulóban, a lapirodalom félne a nemzetet részvétre lelkesíteni, eszébe jutván, hogy hiszen ez is ugy járhat majd, mint a budai népszínház, és csak szegénységünknek, lelketlenségünknek vagy égtudja miféle de mindenestre hibánknek lesz újabb szomorú tanubizonyosága és utóbb szenttelenségünk közmondássá, kétségbeejtő jelszóvá válhatik . . . De nem, ez nem fog történni; vagy legalább nem szabad hinnünk, hogy ez történhetik.

— Grófnő Bánffy Elizt gróf Berchtold Rikárd mult héten oltárhoz vezette. Az esküvő 11 órakor nagy fényvel ment végbe.

— Örvedetes dolog — mert vállalkozó szellemre mutat — hogy Luczenbacheréken kívül még mások is — állítólag négy hajót építtettek. A verseny csak a közönség előnyére szolgál.

— Most ugyancsak mulatságos dolog politikai lapot szerkeszteni. A valóval, ez unalmas prózai lényvel, kevés érintkezésük, mert az részint kevés, részint rejtve van előlük. A helyett költeményeket (némelyek prózai kifejezése szerint koholmányokat) közölnek, melyeket aztán rendre visszavonni kénytelenek. Igy nem rég irták, hogy egy igen magas személyiség nádorra —

később, hogy helytartóvá fog neveztetni, és evégből már másfél év óta tanulja is a magyar nyelvet. E hir azután, mint valamely fényes hóhegy, oly érdekesen olvadt le odáig, hogy se nádor se helytartó, se magyar nyelv, de még csak szándék se létezett az egész historiából.

— A cs. k. katonatiszt urak a Károlykaszárnyában alakított tarsalgó körükben vasárnaponként bálakat rendeznek.

— A budai Széchenyi-hegyen három új vendéglő készül. Könnyű ezeknek! nem magyar színházak, hogy megbukjanak.

— Paulit a kolozsvári színháztól Fektér helyébe szerződtették.

— A magyarak ademiának egyik igazán érdekes tudós — fehér holló — tagja : Xantus János mult héten tartá beköszöntő felolvasását : a tenger tériratáról.

— Apró hírek. B. Jósika Kálmán már egyszer föllépett a budai népszínházban, s ugyanott még kétszer föllépend. — A muzeumterén, a városligeti hattyu- és a budai Horvátkertben kioszkok építtetnek. — „Borsos és Doktor“ cézég alatt a régi fűvészkertben fényképiroda állíttatott. — A nemzeti színház Beck hazánkfiát, bécsi udvari énekest, hosszabb vendégszereplésre nyerte meg. Jó — de jobb lenne a jobb, vagyis : Csillag R. — B. Bornemissza Károly Mikes Etelka grófhölgygyel — báji Patay Endre Török Gabriéla kisasszonnyal — jegyet váltottak. — A budai hajógyárban jövő tavaszra több hollandi alak hajó készül. — Egy esavargózós pedig „Pompéjus“ nevet kap. — Az „anyák lapja“ ezentul havi füzetekben fog megjelenni „Szünórák“ cím alatt. — A népszínház két tagja Füredi és Eperjessy Emma házasságra lépnek, mely alkalomra a színháztól nászajándokul a „Szökött katona“ című jutalomjátékot kapják, melyre nézve ohajtjuk, hogy az a közönség elrekedése vagy gyöngélkedése esetében ne változzék „Nesze semmi fogd meg jól“ című tragikomedijává. — A S. újdondásza jelenti, hogy a budai népszínház megmentésére föltalálta — nem ugyan Amerikát, de legalább a Kolumbus tojását. Valamennyi lap elragadtatva közli e fontos kijelentést, és feszülten várja a megfejtést. Hanem azért a tisztelt közönség ne hagyja abba szíves adakozását e célra. Csak lássuk előbb a medvét! — t. i. abban a tojásban. — Tóth Kálmán f. hó 22-én fogságából kiszabadult.

— Mult hetekben egy pesti hentes vadászatról jövén haza, fegyverével elesett, s két kéményseprőt koldussá sebesített. (Hogy mer egy hentes vadászatra menni?)

— Egy lap elég vakmerő azt a hirt hozni hogy az igazgatóság arról álmodni bátorkodott volna, miszerint Voggenhuber helyébe Kaiserné szerződtetését is — meg lehetne kísérteni! Mi az igazgatóság vizsgálatására kijelentjük, hogy e hírek egy percig sem adtunk hitelt.

— Gr. Károlyi István, a buzgó keresztény és nagy hazafi, az adventet Rómában töltvén, a lapok szerint Párisba megy farsangolni.

— Tóth Soma, Campilli, a Rotterek — egy külföldi körút tervével foglalkoznak, melyben, igen helyesen, kizárólag magyar tánczművek előadására szorítkoznának. Ámbár sajnálva nélkülözők őket, mindazáltal ha tervüket valósítva, eltávoznának, megnyugvásunkra szolgálna az, hogy nemzeti szép tánczunk bemutatásával a külföldön csak az irántunk fölébredt rokonszenv növelésére szolgálhának.

— Az akademia házának építését e tavaszon megkezdik; a munkálatokat Szkalniczky és Ybl helybeli építészeink vezetik.

— A Beleznay lovarkörben Carré társasága működik f. hó 25-e óta, és pedig előjáróban nagy számu közönség előtt. Mindjárt másnap szokatlan malheurjuk volt; egy kis fiu leesett a magas rudról s aléltnan vitték ki; egy másik tag, férfilovar, kezét zuzta. Egyébaránt Pesten már sokkal erősebb társaságok voltak ennél, ennél fogva ittmaradásuk aligha foghat néhány hétnél hosszabbra nyulni. Az sincs rendén, hogy mult hetfőn is egy negyed nyolczkor végződék előadásuk, melynek tekintettel a színházakra, hét óra előtt végződnie kellene. Magyar életből vett mutatványaitkat illetőleg: szeretjük a ránk való megemlékezést, hisz nem árt, ha a külföldnek is olykor eszébe jutunk. Csak hogy aztán nemzeti jellemünk híven, ne pedig épen visszásan tüntetessék vissza. A csikós járatigen jó lehetne tisztán férfiakkal személyesítve csikósnők nélkül, mert magyar nő és főleg pórnoi jelmeznek csak a szemérmesség áll jól, aztán a milyen fantastikus szép alak lovon az urinó fekete hosszú uszályában, ép oly rutúl alpári, s a szépérezést bántó valami az abroncsozott vörös csikos fehér szoknyában betyárosan kurjongató csikósné, ha nem magyar, de idegen nő volna is, mert egyáltalán a lovaglás mig magas elegans urhölgyet emel — a pórnot lealacsonyítja, mert hiába e fényezikk nem neki való. Lám, a pörge kalapos attiladolmányos magyar urnői jelmez elannyira lóra termett, hogy legujabb időben a divat császárnője Eugenia is ezt használja lovaglási öltözetül. Lehet a magyar életből ügyes lovasjelene teket fogantani, de a népjellem helyes felfogása a mindeneelőtti dolog. Tán e részben majd Petróczky hazai lovarunk, utba igazítja őket.

— Ismét egy „országgyűlési arczképcsarnok“ jelent meg, kiadva a képzőművészi társulattól. Tartalmaz néhány kitünőbb szónokot, de számos olyat is ki hallgatásáról, egyet pedig, a ki arról nevezetes, hogy nagyon is hosszan beszélt.

— A jótékony nőegylet januar 26-tól februar 22-ig a szegények közt 1821 ftot osztott szét.

— Pár héttel ezelőtt hirtelen szárnyalt fővárosunkban, hogy egy tetszhalott leány a temetőben, midőn sírjába eresztetni akarták, fölébredt, s koporsóját zörgetvén, midőn kinyitották, abban fölült, s hogy ennél fogva, mint élő, haza vitetett s maig is él stb. . . E hirnek valódiságát ki nem puhatolhatván, hallgattunk, azonban a „Pécsi lapok“ pesti levelezője körülményes leírását hozta ez esetnek, mely ugyan szintén nem ment át a fővárosi lapokba, (talán csak ujdondászi álszeméremből, hogy pesti hirt pécsi lapból vegyenek?) — de meg sem czáfoltatott, annál fogva, miután a tetszhalottak eltemetése a valószínűtlenségek közé egyáltalán nem sőt hamarabb a napi renden levők közé tartozik — ezen körülményt följegyeztük, hozzá tevén, hogy — akár igaz akár nem, az eltemetés körüli elégtelen intézkedéseket nem ártana reformálni, mert annyit megvárhatna legalább az egyes az egésztől, hogy elevenen földbe ne dugják.

— A Kisfaludy-társaság javára febr. 5. „Csalódások“ czimű vigjáték fog előadatni, az egyetemi ifjaktól alakult műkedvelő társaság által.

— Csernovits Péter este ágyában lapot olvasva elaludt, s el ugyan — hála égnek, nem, de mégis úgy megégett, hogy most súlyos betegen fekszik.

— Füredi, tekintettel azon körülményre, hogy baritoni szakmáját Bignio tetemesen könnyíti, ő meg a pénztár kiadási terheit könnyíté azáltal, hogy évidijából 1200 ftot önként elengedett.

— Nagy Jakab tilinkós külföldi utjából haza érkezett.

— A szinpadi rögtönzések ellen szigorú tilalom fog megjelenni, mely a rendezőket s igazgatókat is felelőssé teendén.

— A pártolásra érdemes „Zenészeti lapok“ mult száma következő — általunk is osztott — nézeteket nyilvánít: „A mire leginkább felhívjuk az igazgatóság figyelmét, az a női s férfi kar. Mind kettő már oly szánandó hanyatlásnak indult, hogy soká így fen nem tartható; ujakkal kell pótolni a kimerült erőket, különben maholnap képtelen lesz a színház valami művészi korrekt előadásra. A zenekari tagok díjazását is ideje lenne végre a megváltozott nyomasztó körülményekhez részben alkalmazni. Ma is csak úgy kell a zenésznek táplálkoznia s ruházkodnia mint ezelőtt 12 évvel. De ma is csak azon havidíjat húzzák mint akkor. Hogy ez nem igazságos arány, szükségtelen még csak indokolni is.

— Ajánljuk a „Zenészeti lapok“ ujdonságát az érdemes Wachtel urról elolvasásra a közönségnek. Mi lapunk bezártakor értesültünk e tárgyban, s nem irhattunk róla körülményesebben.

— (Egy levelező, ki érti mesterségét) Reményi második bécsi hangversenyéről a P. N. nagy hasábos hosszú levelet közöl, melyben egyebek után következőkép írja le az előidézett hatást:

De mindezt messze felülmulta azon benyomás, melyet a második szám alatti magyar dallamok tettek. A művész két egyszerű magyar nótát húzott, minden czafrang és sallang nélkül; a hurokon, mint Memnon szobrának búsméla hangja, nemes egyszerűségében és egész nagyságában rezgett végig egy nemzet fájdalma letűnt nagysága felett; mintha a szem egy kristálytisztá csendes patak fenekére pillantana, mely felé a szomorúfűz lankadt ágai andalgva bólintgatnak, oly szépen, oly átlátszóan tisztán tükröződött e czifrátlan dallamokban a magyar kedélyvilág. A teremben ünnepélyes csend uralkodott, mintha kiki — magyar és nem magyar — érezné, hogy e perczben a művészet és hazaszeretet egy imádsággá forr egybe, mely a zene szárnyain emelkedik ég felé. . . Eleget láttam életemben a művészet varázs hatásaiból, de ily jelenetnek csak egyetlen egyszer voltam tanuja, midőn évek előtt a páratlan Lutzer, Rossini Othellójában a harmadik felvonásbeli imádságot énekelte. Most is, mint akkoriban, pillanatnyi szünet állt be, midőn a művész végzett; a közönségnek mint egy erőt kellett venni magán, hogy önmagát emlékeztesse arra, miszerint nem imaházban, hanem koncertteremben van, de aztán ki is tört a lelkesedés és széles folyamban özönlött végig a termen. „Ilyesmit még nem hallottunk“, mondának a leghigadtabb zeneértők. Reményi a művész. érdemlett barbérjait vevé, a jelenlevők kezeiből, de Reményi, a magyar, a hazafi, büszke lehet arra, hogy ő első volt, ki megható, szívhez szóló módon tolmácsolta itt nemzeti zenénket, ki iránta tisztelet ébresztett a különben oly kényes körökben, és ez oly érdem, melyért a haza, a nemzet őszinte hálaival tartozik neki stb.“

— (Öröm a palais-royalban.) E hó elején Napoleon herczeg nagyszerű lakomát adott azon öröme ünneplésére, hogy kedves nője Klotild hgnő érdekes állapotban van.

— (Vajjon nem hirlapírói humbug-e?) A „Courrier des Etats Unis“ szerint Mexicóban egy nagyszerű csata ment végbe. A guadalexara-i kormányzó egy sajátlag e célra épített amphiteatrumban 6000 aczélsarkantus kakast viaskodtatott egymással. A mézárulás irtóztató volt. 4897 viador halva maradt a csatatéren, 903 sulyosan megsebesült, s föllábadásukhoz semmi remény; 199-en többé kevésbbé könnyed sebeket kaptak és csak egyetlen menekült meg egészen szárazon, melyet a közönség nagy diadallal kiáltott ki győztesnek. A többit valószínűleg megette a publikum.

— (Korcsolyázás.) Mennyire komoly természetűek vagyunk, mutatja azon körülmény, hogy egész nyugaton a korcsolyázás nagy divatban van, Párisban, Berlinben, Bécsben (a Belveder-nél) — az előkelőség mintegy divatból korcsolyáz a közép és alsó rend pedig részint utánozás, részint pusztán természetes ösztönből. E nyugati nagy világvárosokban a hölgyek ép ugy korcsolyáznak, mit a férfiak, amint azt a képes lapok épen legutóbbi számai hiven ábrázolják. Párisban különösen a császári pár is gyakran szokott résztvenni e mulatságban. Közelebb udvari korcsolyázást is szándékoztak rendezni. A császárné különösen ügyes korcsolyázó. Több hölgy ily alkalomra rövid fölöltönyt és hosszú csizmát, az uracsok pedig térdig érő nadrágot és veresbarna harisnyát viselnek.

— Egy pár oly történet, mely mindig új marad.) B. Lajos előkelő családból származott párisi tanuló Murat Joachim herczeg sógora, Wagramm herczeg fia, Berthier marschall unokája szerelmes lön egy csinos varró nőbe, ki Thibaudau, a hirdett király gyilkos unokája. A fiatal ember családja ellenezte a viszonyt s végre reá birta, hogy hagyjon föl vele. Január 12-én az ifju értekezett a leánnyal, ki őt szemrehányásokkal illeté, s midőn távozni akart kést ragadott. s azután szívét szurta át. A fiatal ember néhány percz alatt meghalt. — Velenczében pedig egy tengerészeti zászló-tartónak viszonya volt egy velencei kávé leányával. A fiatal tiszt anyja azonban nem egyezett bele a házasságba, mire a szerelmes pár elhatározá, hogy méreg által vet véget életének. E határozatot e napokban véghez is vitték, s az rovisi segélynek semmi sikere sem volt. Morfint vettek be, minek folytán a tiszt még az nap este, a leányka pedig másnap reggel, nagy kínok között haltak meg.

— (Stéger Bukarestben.) Művész hazánk fia legutóbbi jutalomjátéka alkalmával kiléptekor azzal üdvözlötetett, hogy feje fölött magyar nemzeti szalaggal ékített s koszorúzott arczépe bocsájtatott le a mennyezetről, mely kitüntetésben a roppant örömríadásra törő közönség kétségkívül nem csupán a művészt, de egyszersmind a magyar embert kívánta megtisztelni.

V I D É K.

— (Patkó eredetiségei) A pécsi lapok szerint: Balaton, Dráva, Sió és Duna közti vidéken a hirhedett Patkó 16 elszánt ficzkóból álló bandája még mindig garázdálkodik. Patkó, embe-reinek bőkezüleg fizet, sok pénzzel rendelkezik, összeköttetésben áll a pásztorokkal, a kik minden hirt megsugnak neki, s így mindig tudja, hogy üldözői hol s merre járnak, ezért egyebütt a leg-

nyilvánosabb helyeken puskaropogás közt mulat. Emberei közül már több elesett, de ő a népet azzal ámitja, hogy „Patkót magát nem fogja a fegyver.“ Néha fogja maga is egész bandájával pandurruhába öltözködik, — minden embere hatalmasan föl van fegyverkezve. Olykor eredeti kalandjai vannak. A gálosi szőlők alatt egy üveges zsidót, ki mézkereskedő társával utazott, Patkóék beledugták utitársa mézes hordójába, s jól össze-vissza hengergették; e miserabilis állapotában aztán kibocsáták, s félzsák tollat öntöttek reája. Végül egy pár jeruzsálemi nótát kierőszkolván belőle, Patkó két darab 10 forintossal megajándékozván őt, e szavakkal bocsátá a tetőtől talpig mézbe mártott zsidót: „No Jakhecz, még ilyen édes nem volt az életed!“ Patkóról a somogyi nép már anyi nótát tud, mint Sobríról s Angyal Bandiról.

— Selmecezen f. hó 11-én éjjel egyperczig tartó földrengés volt. A bányákban nem esett baj.

— Borsodmegye Saly helységében egy a bércekből eredő s mérföldnyi távolban a föld alá rejtőző patak azt a csodálatos szokást vette föl egy idő óta, hogy naponta másfélóráig színét majd vörösre, majd feketére változtatja.

— Tatában „Menyasszony-hozománygyűjtő egyesület“ van alakulóban szegény leányok számára, kik 10 krajczárt fizetnek a pénztárba havonként, s ha férjhez mennek 100 ftot kapnak.

— (Nyegle fogás.) Egy cseh lap szerint a bécsi „Presse“ rendőri hivatalos megintést kért, hogy az egykori 27 ezerről nagyon leapadt előfizetői száma ujjal föl szaporodjék.

E G Y V E L E G.

— (A régiek himzés módja.) Plinius, a phrygiaikat említi, mint a himzés feltalálóját; igaz, hogy a phrygiai nők világhírűek voltak a csipkék s minden női munkák készítésébeni ügyességükről. De a himzés nyomaival már a legrégebb időkben, s majdnem minden népeknél találkozunk. Régi időkben nem csak a selyem s gyapottal himeztek, hanem a legkülönbözőbb tárgyakkal u. m. arany, ezüst, fahéj, magok, elefántesont lemezekkel, gyönggyel, drágakövekkel, tollakkal. A himzési módok az öltözéknél és a butorozatnál leginkább használtattak. Gyakorta, a himzés az öltönyön a rang különféle osztályait jelelte, s mert régi időkben a rang-osztályok a vallásával gyakran egybeforrtak, úgy többnyire bizarr izléssel a legkülönbözőbb ábrák az illető nemzetek vallási szertartásait jelképezték. S így méltán mondhatni, hogy az istentisztelet (cultus) volt

már a legrégebb időkben a himzések bölcseje. Leginkább Babylon városa volt, a különféle pompás, nagyszerű, s legváltozatosabb himzési munkáiért híres. Ott készültek azon ritka szépségű, a vendég-ágyakra használt takarók is, melyek Cató idejében 800,000 sestertiába kerültek; Néro által pedig későbbben 1 millio sestertiáért vétettek. A középkorban a himzések leginkább a templomok, kolostorok s mise-ruhák, oltárok diszítésére fordítottak. Ezen időkből fenmaradt munkák tanúsítják az akkori fényűzést és a himzések alig elért remekét. Legkitünőbbben bizonyítja ezt a XII-dik században készült császári mise ruha mely Sz. Péter templomában Rómában őriztetik. Egy mesterileg festett ábrája e ruhadarabnak Párisban a császári könyvtárban található.

— (A viasz gyöngyök.) Melyek oly egyszerűen s izletesen diszítik vagy a hajat vagy a ruházatot, s melyeket a divat hol nagyobb, hol kisebb mértékben pártol, mind oly ritka szépséggel készíttetnek, hogy a valódi gyöngyöktől csak a szakértő különbözteti meg. Ezen gyöngyöket egy velencei Jaquin nevezetű ember készítő legelőbb 1615-ben, a midőn észrevette hogy a fehér keszeg vagy dévérponty pikkelyei a vizet gyöngyszínűvé festik, apró üveggolyókkal tőn kísérletet. A kísérlet csak félig sikerült — az üveg felülete ugyan gyöngyforma lőn, de csak hamar ebbeli színét veszte. Az emberi ész fáradhatlan működésének végre sikerült a gyöngyök készítése következőleg: Az üveggolyók üresen készíttetek, mindegyik gyöngyszem magán fujatik s azután a gyöngyfolyadékkal bevonatik, s az viasz által az üvegen tartatik. Négyezer hal pikkelyei kivántatnak egy negyed itcze gyöngyfolyadék nyerésére mely még ammoniak és vizahólyaggal vegyítetik.

G A L A M B P O S T A.

Sz. Ch. A. F. hó 19-től kelt levelét vettük. Mély köszönet a küldeményekért, melyek safránkinti felhasználatából láthatja ngysd, mily nagyra becsüljük azokat, s ennél fogva a zavar minden esetre igen kellemes, a halátlanság vádját pedig ha kegyesen elengedi, legalább is nagy mértékben lekötelezettek és adósak leszünk. — Első számunk pár nappal később adatott némely postavonalra. Ha a bécsi példány kézhez nem jutott volna, kérünk új felszólalást, mert annak melléklete megérdemli e kis fáradságot. Az még Berlinben sőt Párisban is megtette hatását. — A „Házi kör“ csak hely szüke miatt, s így is csak kivételképen maradt el mai számunkból.

Hibaigazítás. Első számunkbeli „Szépitó szerek“ czimű czikkben bár a korpa helyett „buza korpa“ olvasandó.